

פ ר ט י כ ל מ.ס. 3/5

מישיבת ועדת הכלכלה
שהתקיימה ביום ג' י"ב בכסלו תשי"א
(21.11.50) בשעה 10.00
=====

חברי הועדה:

נוכחו:

מ. ארם - היו"ר
ש. לביא
ח. לנדאו
ס. אונא
א. פרסינגר
ה. פרדר
צ. יהודה
א. בהיר
ש. גורן
מ. וילנר

מוזמנים:

מר נגבי - ב"כ מסדר המספטים
מר מינץ - יועץ מספטי ממסדר התחבורה

- סדר-היום:
1. חוק לתיקון פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופתוח) תש"י - 1950.
 2. חוק לתיקון פקודת הדרכים (רחבן והתויתן), תש"י - 1950.
 3. שונות.

ח. לנדאו:
ברצוני להסב את תשומת לב היו"ר, כי
אנו צריכים לקבל דו"ח סדר לונגטל
על המלאי. חלק מהחברים כבר קבל את הדו"ח הזה, וחלק עדיין לא קבל.

היו"ר מ. ארם:
כבר פניתי בעניין זה למסדר האוצר.

ה. פרדר:
בפנינו עומדות כמה שאלות. אתמול הועברה
אלינו ע"י הכנסת בעית המלט. לדעתי
השאלה הזאת היא דחופה למדי, והייתי רוצה לדעת מתי נספג בזאת.
האינפורמציה שסטענו אתמול בעניין זה אינה מדוייקת, המצב הוא עוד
יותר גרוע, ויש לדון על כך בדחיפות.

היו"ר מ. ארם:
חוץ מבעית המלט יש לנו עוד עניין דחוף
והוא: סיווק התוצרת הערבית; אספקה
ויצור של סזון חקלאי - על כך בקטנו אינפורמציה מסר החקלאות,
כמו כן עומד לפנינו עניין של חיפוש במטעני העולים (עניין "פרוטיאה");
וכן נמסרה לנו בעית המחצבית ואוצרות הטבע; ועלינו להמסין את הדיון
על מצב המלאי. עלינו יהיה לקבוע אח"כ את סדר הדיונים ביסיבות
הנאות, כדי לברר את כל הבעיות העומדות בפנינו לדיון.

סל.

ח. לנדאו:

אחסול אירע תקדים בוועדה הזאת. לוועדה
הוזמן עתונאי למסור עדות סטוישט, והוא
אחר-כך הסתמך בישיבה כולה כחבר הוועדה וגם הציג שאלות. אנו רגילים
כי בויכוח מסתמכים חברי הוועדה, גם כאשר נציגי המטסלה נוכחים. אבל אחסול
קרה שאדם שהוזמן למסור עדות הסתמך בישיבה כולה. לא רצינו להעיר על
כך שעה שהוא היה נוכח כי לא רצינו לפגוע בכבודו, אבל אני סבור שדבר
זה אינו צריך להסנות. יכל כל אדם למסור עדותו בוועדה, כאם אנו מזמינים
אותו, ולאחר שהוא מוסר עדותו אנו מודים לו, והויכוח מתנהל בלעדיו.

ס. אונא:

ברצוני להעיר שעדיין לא קבלנו מהוועדה
לחקר מקורות שוק הסחור את דין-וחטבון
הכנינים. עברו כבר כ-4 שבועות מאז בקטנו להמציא לנו סיכום - וטרם
קבלנו.

היו"ר ס. ארם:

את הדברים האלה נברר בסוף הישיבה. אני
מציע לעבור קודם לדיון על סני החוקים
המוצעים לנו: 1) חוק לתיקון פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופתוח);
2) חוק לתיקון פקודת הדרכים (רחבן והתייתן). תש"ו-1950.

מר טינצ:

לא היתה לנו שהות להזמין את מהנדס
הרכבות מחיפה לישיבה זו. באותם המעיפים
סבוכה היתה הכרחית בסעת הדיון, אני מבקש
מסטרד התחבורה
ארכה לדחות לישיבה הבאה.

ח. לנדאו:

יס בהצעת החוק הזה סני דברים: דבר אחד
והוא סכני - ביחס להרחבת הכביס ל-30-40
מטר; והדבר הסני הוא ביחס לתיקון חוק מסויים הקסור בהפקעות קרקע ומתן
פיצויים, ובהטלת ארנונת טבח על סטחים סטובחו על-ידי העברת הכביסיים.
אני מבקש, איפא, שהיועץ המטפטי ימסור לנו הסברה גם על החוק האורגינלי
וכיצד נהגו בפרקטיקה היום-יומית, כיצד הפקיעו סטחים להעברת דרכים וגם
למסילות ברזל.

א. בהיר:

כאן כתוב (מעייף ו' בדברי ההסבר) כי
הרשות לבנות מתקני קבע. האם החוק
מסביר מה הם מתקני הקבע.

כאשר החוק אוסר סדרך מחייבת 20 מטרים מכל
צד, הרי פירוט הדבר 40 מטר. הייתי רוצה לדעת האם לא צריך להיות מרחק
בין ה-20 מטר שהמטסלה דורסת אותם כמכסימום (בצד אחד) לבין מתקני
הקבע בצדי הדרכים ?

מר טינצ:

היועץ המטפטי
לשאלתו של מר לנדאו:
הפקודה המקורית שאותה הציעה המטסלה לתקן
זוהי פקודת הדרכים - סלילה וסיפורים
(הגנה) מסנת 1943. הפקודה הזאת איפסדה בסעתו למטסלת הסנדס לנהוג
בפרוצדורה מסוימת בקשר לסלילת דרכים. הדבר נעשה בצורה כזאת:
נקבע תואי של דרך לאורך קילומטרים. לאחר שאתואי נקבע, היה הנציב
העליון מוציא צו הקובע שכל רצועות הקרקע שתואי זה חל עליהם מהוות
דרך. בצו זה ניתנה הוראה שכל רצועות הקרקע האלה צריכות להפריס
חלקות, או אלפי חלקות, לשם סלילת הדרך. לאחר שפורסם הצו הזה סיד
ניתנה סמכות לסלטונות סעסקו בדבר לעלות על אותן הרצועות ולהתחיל
בניצוע עבודות הכביס, ומיד כשהתחילו בעבודה ניתנה טוב סמכות לנציב-
העליון להכריז על אותן הרצועות כעל קרקע העוברת לבעלותה וקנינה של
המטסלה. זה בנוגע לצד הסכני של הקניית הבעלות.

לאחר שהצעד הזה נעשה, הרי יס בפקודה גם
הוראה בנוגע לאופן הערכת הפיצויים, ובנוגע לסעור הפיצויים סיקבע
עבור רצועות הקרקע שהופקעו. בדרך כלל המטסלה או העיריות מעונינות

סר סינץ (ה'ועץ המספטי):

בקבלת סטחי קרקע לעבודות טובות (לבנינים, בניכי דואר, טלפון וכד') ולא רק בקבלת סטח שלם אלא בצרוף של סטחים. במקרים אלה אין אנו עוסקים בחלקות שלמות, אלא ברצועות קטנות.

אשר לפיצוים, הם צריכים להיות מוסכמים באופן הדדי בין בעל הקרקע ובין המטסלה. אם אין הסכם בין שני הצדדים, יכל כל צד לפנות לבית המספט המחוזי ומבקט אותו להעריך את שיעור הפיצוים. בית המספט יביא בחשבון לא את ערך הקרקע בגלל עצם סלילת הכביט, אלא את ערך הקרקע לפני שהוחל בסלילת הכביט.

אשר לבנית מתקנים בקרבת הכביט, יש הצדקה להערתו של חבר הכנסת בהיר, היו דיונים על כך גם במסדר המספטיים הן בנוגע לסלילות ברזל והן בנוגע לדרכים, ונאמר שם שמסלילות ברזל מבחינה זו דומים לטיב הדרך.

אשר לשאלה אם יש פרוצדורה מסויימת ביחס לבוהג. היתה פרוצדורה רק לגבי דרכים, כי סלילות ברזל לא נסללו בשנים האחרונות, אבל רצוי ביותר להתאים את הפרוצדורה של הפקעת סטחים לסלילת כביטים לפרוצדורה של הפקעת סטחים לשם העברת מסילות ברזל, החוק הזה אם כן בא עכשיו לתת סטטוס חוקי למסילה אחת שכן נסללה בימי המנדט והיא מסלילת הברזל בהריה-עכו עד הגבול הצפוני של הארץ. מסילה זו נסללה בשנת 1942 על-ידי האוטטרלים, והאנגלים לא דאגו בסעתו לא-רק להפקעת הקרקעות אלא גם לצו התפיסה. המסילה הזאת נמצאת עד היום באופן חוקי בטטח של בעלות פרטית.

אחת המטרות של הצעת החוק הזה היא לאפשר הסדר למססלה להטיל הוראות גם על כל תואי של מסילה קיימת, במקרה זה: מסלילת הברזל עכו-בהריה עד הגבול הצפוני של הארץ, ואז יחולו באופן אוטומטי על המסילה הזאת גם הוראות הפיצוים.

אני רק רוצה להוסיף להערתו של חבר הכנסת בהיר, שם הם מתקני הקבע, ההגדרה של מתקני קבע לפי הפקודה מסנת 1943, היא: עבודות שיפור של קבע - "הקמת או בניתם מחדש של כל בנין או של כל תוספת-טבנה לבנין, כל ספעל הסקאה, אספקת טים, ביוב, ניקוז, או הקמת דר אבנים או גדר קבועה אחרת והיא כוללת הקמת כל טצבת קבר ונטיעת עצים"

אשר לשאלת המרחק, זוהי שאלה קשה טיט עוד לברר אותה עם הנהלת הרכב. בהתחלה היה עלינו להסתפק בהוראות של פקודת מסלילת הברזל, אבל נתברר שאין להסאיר את המרחק כפי שהוא נקבע גם בהצעת החוק. איבני יכל להביע דעה בנוגע למרחק הדרוש, זוהי שאלה שבתחום מסדר העבודה. אנו נוכל לברר את השאלה ולהביא תשובה בענין זה ביטיבה הבאה. עד כטה שידוע לי מסדר העבודה איבנו דורס כל רווח נוסף בין קצה הכביט ובין התחלת ההגבלות.

האם נטיעת הסדרות לאורך הכביטים בארץ בעטתה רק לאחר שהוגדר המרחק?

א. בהיר:

אני חוזר, שאיבני מוסטך לתת תשובה בענין זה. אנו נביא תשובה ביטיבה

סר סינץ:

אשר למרחק בקטר עם מסלילות הברזל, הרי המרחק הזה יהיה צריך להיות גדול יותר מאשר בכביטים.

ה'ועץ המספטי

הבאה. אשר למרחק בקטר עם מסלילות הברזל, הרי המרחק הזה יהיה צריך להיות גדול יותר מאשר בכביטים.

זו אינה הצעת חוק אלא תיקון לפקודת הגנה. אני חושב שכבר הגיע הזמן שמסדר התפורה לא יביא לנו תיקונים למקנות. ההגנה, אלא הצעת חוק.

א. פרמינגר:

זוהי "פקודה", כלומר חוק, ולא תקנות-הגנה. ז.א. זהו חוק קבוע של מטסלת

סר סינץ:

ה'ועץ המספטי

ש. לביא:

כתוב כאן שלטמשה יש רשות לתבוע אחר-כך
שבח מקרקעין שבא עקב טלילת הכבישים.
ברצוני לדעת אם טביאים גם בחיבון את ההפסד של ערך הקרקע שיכל לבוא
בעקבות טלילת כביש, למשל: אם היתה לטישהו חלקה קטנה בקרבת הדרך
ועכשיו נקלחו ממנו כ-50 או 100 מטר, הרי בשעה שעד עכשיו הוא עוד יכל
היה לעבד את החלקה הזו במכונה, אין הוא יכל להמשיך בזאת אלא עליו
לעבד את החלקה בעבודת ידים, ועל-ידי כך כמובן שערך הקרקע יורד.
האם החוק עומד גם על מקרה כזה של הפסד?

ח. לנדאו:

בקשר עם ארנונת השבח - שזהו התיקון
העיקרי בחוק - הייתי רוצה לדעת
מה היה הנוהג עד עכשיו.

א. בהיר:

קודם כל נאמר כאן שבעל הקרקע יכל
לתבוע פיצויים או שהוא צריך לשלם
ארנונה בקשר עם השבח. הייתי רוצה לדעת מה ביהוט לחוכר של אדמת
קרן-קיימת לישראל, או אדמות הממשלה. עד כמה שאני הצלחתי לעבור עתה
על החוק אין תשובה לשאלה זו. השאלה היא אם כן, מי חייב לשלם את
הארנונה - בעל הקרקע או החוכר?

ואשר לפיצויים, לפי החוק משלמים
פיצויים עבור הקרקע, האם משלמים פיצויים גם עבור מתקנים? נניח
גשר. ואם נטיעות שהיו במקום, או בנינים. האם משלמים פיצויים עבור
מתקנים כאלה?

ס. אונא:

הפקודה הזאת הוצאה לצרכי הגנה. איך
היתה הפרוצדורה מקודם אשר הצריכה את
השנוי הזה?

מר מינץ:

ההבדל בין הפקודה שלפנינו ובין מה
היועץ המשפטי שהיה נהוג עד כה, הוא שכאשר השלטונות
רצו להפקיע קרקע היו פרוצדורות שונות. על כל חלקה שהם דרשו לעצמם
היו צריכים לפרטס הודעת-רכישה שצריך לפרטס אותה בדשומות; (ב) צריך
למסור את ההודעה לבעל הקרקע; (ג) יש להדביק אותה על הקרקע. בהודעה זו
צריך לתת פרטים מיוחדים. כעבור חדשים לאחר שההודעה נמסרה מותר לתפוס
את הקרקע ולתת הודעה למשרד ספרי האחוזה להעביר את הבעלות
על החלקה הנרכשת על-שם הממשלה. כל העניין הזה הוא בעיקר שאלה של
זמן, ויותר ריבוח של זמן לשם סדור כל הפעולות הדרושות. מה שנוגע
לפיצויים הרי כל הטעמים של הפקודה הזאת מועתקים מלה במלה מן הפקודה
הרגילה. וההבדל העיקרי הוא שכאן יש לנו עניין עם רצועות קטנטנות
של קרקעות ולא בחלקות שלמות, אלא חלקות קטנות למאות. ומסלת הברזל
תל-אביב חדרה למשל עוברת ליד כ-1000 חלקות כאלה, ואין לנו כל
אפשרות למסור את ההודעה לכל הבעלים משום שאיננו יודעים אפילו
את הכתובות של הבעלים. יתכן שלא כולם בארץ. חלקות רבות הן רכוש
של ערבים, ועד כמה שאני זוכר יש גם חלקות קטנות שלגביהם הבעלות איננה
ידועה בכלל, היות וספרי האחוזה נמצאים בשכס ולא בידינו. זאת-אומרת,
שאילו רצינו ללכת לפי הפרוצדורה הרגילה של הפקודה בנוגע לרכישת קרקעות,
הרי היו לנו בדרך-כלל קשיים רבים.

ואשר לארנונת השבח: יש צורך להדגיש
קודם-כל - וזאת בקשר לשאלת מר לביא - לארנונת השבח לא תוטל
על חלקה שטמנה לקחו את הרצועה לצורך הטלילה, אלא על קרקע אחרת
שעקב הטלילה עלה ערכה. שנית: בנוגע לעצם ההפסד שנגרם למקרקעים -
כלומר לבעל אותה חלקה שטמנה נלקחה הרצועה הרי לא קבענו שישולמו
לו הפיצויים עבור אותה הקרקע, אלא בטעיף 9' כתוב שיובא בחשבון
מידת הנזק שנגרמה לקרקעות אחרות של הבעל בגלל טלילת הדרך.

אשר לשאלתו של מר לנדאו בקשר לארנונת
שבח והנוהג עד היום, הרי ברצוני להעיר שלא היה קיים נוהג לגבי
טטילות ברזל, מכיון שלא היתה פקודה מיוחדת להפקעת קרקעות לצורך
העברת טטילות ברזל, אלא נהגו לוי טעיף שבפקודת הרכישה הכללית, והטעיף
הזה אומר שבמקרה של רכישת קרקע לצורך דרך יש אפשרות להטיל מס

מר מינץ:

שנקרא מט השבחה בסעורים עד 25% מערך העליה של הקרקע. בטעיף זה משתמשות כמובן העיריות בטעה שהן טוללות בטישים.

ביחס לשאלתו האחרונה של חבר הכנסת בהיר ביחס לבעל וחוכר. זוהי השאלה הסטובכת ביותר, כי בשאלת השאלה טי בטקרה כזה צריך לשלם את הארנונה. בפקודה הטקורית ישנה הגדרה של הבעל, והבעל פירושו: הבעל הרשום של הקרקע - אם יש לקרקע בעל רשום, וכטאין בעל רשום פירושו: זה הזכאי לקבל את דמי החכירה. מזה נובע שבטקרה של הטלת ארנונה, הארנונה תוטל על הבעל הרשום של הקרקע, וגם הפיצויים ישולמו לבעל.

בקשר עם נזקין, כמו הרס תעלות. הרי בטקרה זה ישנו טעיף הקובע שחובה על הנהלת מטילות הברזל לתקן כל נזק אשר נגרם על ידה לקרקע. וידוע לנו שבכל מקרה שנגרמו נזקים - נהרסו למשל גדרות, הגדרות תוקנו או שנבנו גדרות אחרות.

א. בהיר:

אם כן, יש לי בקשה ליועץ המשפטי להביא לנו בישיבה הבאה את הצעותיהם בקשר לרוחב השטח משני צדי הכביש ביוס לבטיעות ומתקנים - וזאת לאחר התייעצות עם משרד החקלאות, וכן גם ביטוח חדש של המזבח "בעל" בהתאם לענין של "חוכר". ואני מבקש להתחשב גם בחכירות מאת הקרן-הקיימת, הן ביחס לתשלום פיצויים והן ביחס לתשלום הארנונה.

מר מינץ:

בויכוח הכללי שהיה בכנסת הובעה דעה שיש לשחרר מארנונת שבח את האדמות השייכות לרשות הפיתוח, הקרן-הקיימת, ומוסדות צבוריים. הענין הזה יעמוד לדיון עם שר האוצר.

מר נגבי:

ברצוני להשלים כמה מלים להערותיו של חברי. בקשר עם שאלתו של חבר הכנסת אונא ביחס להפקעות שנהגו בהן עד היום, הרי ברצוני להעיר שפקודת הרכישה הכללית לא היתה לאו-דוקא לדרכים, ולפי הפקודה החדשה שלנו, הפרוצדורה היא הרבה יותר פשוטה ויותר בהירה.

אשר לנוהג ביחס לשבח מקרקעין, הרי ברצוני להעיר, שער עכשיו היתה אפשרות להטיל סס כזה גם בעקיפין במקרה של עליית ערך הקרקע של אותו הבעל שיש לו קרקעות נוספים הנמצאים בסביבה. הפקודת החדשה בפירוש שבענין פיצויים בית-הדין יקח בחשבון את ירידת ערך הקרקע וגם את העליה של ערך הקרקע ומהפיצויים המגיעים לו יבכו את ארנונת השבח שיטילו עליו. לפיכך, הפקודה שלנו אוסרת בפירוש שהאיש לו נזכה פעמיים - או שיטילו עליו ארנונת שבח, או שיבכו מהפיצויים.

אשר לפיצויים, הרי בית הדין יקח בחשבון את הטכום שאפשר היה לקבל בטחירי השוק עבור הקרקע.

אשר לחוכרים - אנו נבדוק את הדבר.

מר מינץ:

היועץ המשפטי בענין של חוכר, ברצוני להוסיף, שזהו ענין עקרוני מהותי, ואנו נוכל להביא ניסוח לאחר שתהיה החלטה של הממשלה בענין זה.

היו"ר מ. ארם:

אני מציע שלא בעבור עתה על החוקים לטעיפיהם. היועצים המשפטיים יכניסו את התיקונים הדרושים בהתאם להערות שנשמעו כאן, ואחרי-כן בקרא את החוקים על טעיפיהם, כדי שלא לרונן פעמיים על אותו ענין.

א. בהיר:

בקשר עם החוק לתיקון פקודת דרכים
(רחובן והתויתן) ברצוני לשאול אם

דרך כוללת גם דרך בשדה ?

מר סינץ:

לפי ההגדרה בחוק דרך היא כל דרך המשמשת
לרכבים ושהנציג העליון הטיל פקודה לגביה;
ז.א. במקרה שלנו אם שרת העבודה הטילה
פקודה לגבי אותה הדרך, וזה יכל להיות גם דרך העוברת בשדה.

היועץ המשפטי

א. בהיר:

אני מבין שענין הפיתוח מחייב את הסדינה
וזאת תושביה. וישנן דרכים שלגביהן
יש אולי תכניות בעתיד והן נמצאות בתוך שטחים חקלאיים. ואני מבקש
מאת היועצים המשפטיים לברר גם במסדר העבודה וגם במסדר החקלאות,
באיזו מידה מוצדק להטיל על דרכים אלה את אותן החומרות שאנו מטילים
על דרך רגילה.

ש. לביא:

בנוגע לשאלתו של בהיר, ברצוני להעיר
שישנן שתי דרכי שדה. יש דרך שדה שהתושבים
עושים אותה, וזוהי כמובן דרך שאינה מדודה, ויש דרכים שהממשלה קובעת
אותן, כלומר: היא מקיפה שטחים כדי להעביר את הדרך. ברור שבמקרה
כזה חלים על דרך כזו כל החוקים שעל דרך רגילה.

צבי יהודה:

אני חושב ששאלתו של בהיר אינה זקוקה
לתשובה. אם יש גישה לעדות - אין זה
שייך לכאן, אבל אם דרכים העוברות בעדות והן מקשרות בין ישובים,
הרי צריכים לראות דרך כזו כדרך סלולה בעתיד. אנו צריכים לראות את
ארצנו כארץ שכל הדרכים בה תהיינה סלולות. לו הממשלה היה רואה בדרכים
אלה המקשרות את הישובים משהו אחר - הייתי מתנגד לכך. מפני זה אין
צורך להקשות, ויש לקבל את החוק הזה כפשוטו.

היו"ר מ. ארס:

אנו נהזר לדון בחוקים אלה בעוד שבועיים
לערך, ועו אז אני מבקש מהיועצים המשפטיים
להסציא לנו את החוק הזה עם כל ההערות שנשמעו כאן. נעבור אחר-כך
על החוק וננסח את אותם הטעיינים שדורשים ניסוח מחדש.

אשר לענין מר שוכמן, שהיה בישיבה

האחרונה של ועדת הכלכלה. אני טבור שאנו נברר את הענין עכשיו.

ש. לביא:

אני חושב שאנו כלנו לא בתוך הענינים,
ואני חושב את הדבר למן צדק שמר שוכמן היה
נוכח בישיבה. בלי שוכמן לא הייתי יכול להציג שאלות לוילנצ'יק, כי
שוכמן טפל בזה והוא אסף חומר בענין זה, ואנחנו לא. הוא היה לי כעוזר.

היו"ר מ. ארס:

את שוכמן הזמנו בעקבות מאמרו בעתון.
אני חושב שיחד עם זאת אנו נצטרך להגדיר
מהי הזכות הדמוקרטית של כל אזרח להשתתף בישיבה באם הוא טוזמן על-ידינו.
אני חושב שהיתה לו הזכות המלאה להופיע, והיתה לי הזכות המלאה להזמין
אותו לאחר שהועדה עוררה את הענין הזה. ישנם אנשים בני סמכה שמטפלים
בענין ומכירים את הענינים היטב, ויש לנו הקשות המלאה לשמוע את
עיוותם.

ה. פרדר:

הפעם אני רואה את עצמי שותף לדעה עם מר
לנדאו, כי לפי דעתי הוא צדק. הוא לא
דבר נגד זאת שעתונאי הופיע למסור עדות, אלא נגד העובדה שהוא
השתתף בדיונים. עד צריך למסור את עדותו, ולא צריך להיות נוכח בשעת
הדיונים.

ועדת הכלכלה:
21.11.1950

מל.

ה. פרדר:

אם לקבל את דעתו של מר לביא הרי יכול כל חבר כנסת להגיש לו עוזרים בשעת הדיונים הועדה. זו אינה שיטה ואינני מוכן לקבלה. אני מוכן לקבל שעתונאי יכול להופיע ולמסור את עדותו, אבל איננו צריך להשתתף בכל הישיבה. הסכום שלנו יהיה אם כן שאנו רשאים להצמין אותו, לשמע את עדותו, אבל רק למסור עדות ולא להשתתף בו.

ו. גורן:

אני התפלאתי מאוד אתמול שמר שוכמן הציג שאלות בעת הוכוח. הוא יכול רק להופיע בתור עד כעתונאי או כסופר, או ככל אזור בשראל שאנו מוצאים לנכון להזמין או תו ולאפשר לו לחוות את דעתו או למסור עדותו, ועלינו לשאול אותו שאלות מה שאנו מוצאים לנכון לשאול, אבל הוא איננו בר סמכא לשאול שאלות מאת המומחים היושבים בישיבה, והוא גם איננו ראוי להתוכח בשעת הדיון. אם כן אני חושב שהזמנתו של מר שוכמן איננה פסולה, אבל ההזמנה היא רק בגדר של שמיעת עדות.

ז. ר"מ. ארם:

מר שוכמן היה כאן בשעה שהציגו שאלות למר וילנצ'וק. אנו לא קיימנו שום ברור בנוכחותו, ואני חושב שזה היה בסדר גמור. ברור כי לא יהיה גם וכוח בנוכחותו של מר וילנצ'וק. אני רק רוצה לשאול אם לברור שיתקיים מחר נזמין גם את וילנצ'וק וגם את שוכמן.

ח. לנדמן:

לשם בהירות המצב אני רוצה לתקן קודם כל את דברי ד"ר פרדר. אני אמרתי במפורש כי בתור עד אפשר להזמין את מר שוכמן, אלא שאתמול הדיון שלנו לא היה בעל אופי של שאלות ותשובות, אלא הוצעו גם הצעות. בניח שאנו אשמים בכך, אבל עלינו להקפיד שלהבא לא ישנו מקדים כאלה. הועדה יכולה להזמין למחר את מר שוכמן. אשר למר וילנצ'וק הרי הוא גם חבר הועדה הממשלתית, והוא מופיע כאן כיועץ. ואני חושב שמר וילנצ'וק יכול להיות נוכח בשעת הדיונים, כנציג הממשלה. אשר למר שוכמן - עליו רק למסור עדות ותו לא.

ט. בהיר:

השאלה שהתעוררה כאן היא לא רק שאלה של מקרה זה. אני חושב שזהו ענין של נוהג בדרך כלל. אינני יודע כיצד נהוג הדבר בפרלמנטים אחרים, אבל גם לפי דעתי השכל הישר מחייב שיש הבדל יסודי בין מר וילנצ'וק למר שוכמן. וילנצ'וק הוזמן כבא כח הממשלה. אנו פנינו למשרד מסחר ותעשייה, ושם הודיעו לנו שהאיש המטפל בענייני החשמל, ועליו הוטל להכין את הדיון וחשבונו - הוא מר וילנצ'וק. ומשרד למסחר ותעשייה הפנה אותנו אליו. מר וילנצ'וק ראוי איפוא להיות נוכח בשעת הוכוח. אשר למר שוכמן הרי הוא ראוי לבוא ולהעיד בפני הועדה, ולא רק בגלל מאסרו, אלא אפילו אם היה מבקש. אנו יכולנו להציג שאלות, ולאחר שהיה מוסר את עדותו, ולאחר ששאלנו שאלות, היינו צריכים להודות לו, ובזה גמר את תפקידו.

י. יהודה:

השאלה היא שאלה פרוצדורלית. זנהי הפעם הראשונה שאנו נתקלים בשאלה כזאת ויש צורך לקבוע הלכה. לדעתי ההלכה היא לא לפי הרוח של לביא, אלא של הרוח של יתר כל החברים בוועדה מלבד חבר לביא המצדיק את השתתפותו של שוכמן.

יא. ר"מ. ארם:

אני סבור שהסכום הוא, שמר שוכמן יוזמן סחר, ונציג לו שאלות באם תהיינה שאלות. ו-ב) אדם שרוצה להעיד בפני הועדה, והיושב-ראש מסכים לקבל את עדותו, בא להעיד, מציגים לו שאלות, ובזה סתיים את תפקידו. ג) ברור שהדיון סתיים בין חברי הועדה בלי נוכחותם של העדים האלה. אשר לנוכחאש של באיכח הממשלה בשעת הדיונים - את זאת יש עוד לברר.

טל.

ועדת הכלכלה:
21.11.1950

א. בני מציע את הטיכום הבא:

ח. לבדאו:

כל אדם שיוזמן על-ידי הועדה עדותו תשמע ויחקר. עם תום עדותו וחקירתו אין הוא מסכים להשתתף בישיבה.

אשר לבא-כח המטילה ברצוני להעיר, כי עד עתה אינה הנוהג, לבא-כח המטילה

א. בהיר:

כן משתתף בישיבה.

אני רוצה שנעביר את ההחלטה בענין זה לוועדת הכנסת.

ד. ארנא:

אין כאן שום נוהג. הועדה היא סוברנית להזמין עדים, לטווע אותם, ואף לחקור אותם. בן אין גם נוהג ביחס לבאי-כח המטילה, והראיה היא שהועדה לחקר מקורות העוק השחור אינה מסתפת את באי-כח המטילה בדיונים שלה. ואני סבור שאין לראות כאן אסון או אי-אסון במטילה, כי הועדה היא סוברנית להחליט אם המוזמנים ישתתפו בדיונים או לא.

א. פרטינגר:

אינני מסכים למה שנאמר כאן. אני רואה את סר וילנצ'וק במדה מסויימת כבאסס ורצייתי שסו שוכמן יהיה נוכח ביעה שאנו שואלים שאלות את סר וילנצ'וק. סר שוכמן סכיר את החומר ואף צבר חומר בענין זה, בשעה שלנו אין חומר טפורט.

ט. לביא:

לוועדה הזאת יש הרשות הטלחה להזמין עדים ולהציג להם שאלות. צדק גולי סר לביא שהוא רוצה סחר להציג שאלות לסר וילנצ'וק גם בשעה שסר שוכמן נוכח.

היו"ר ד. ארס:

אינני מסכים לדעה זו. סר וילנצ'וק אינו חייב להשיב על שאלות בשעה שסר שוכמן לסחר את סר וילנצ'וק לשעה 10.00

ט. גורן:

נוכח, אני מציע איפא להזמין ואת סר שוכמן לשעה 11.00.

ה ו ח ל ט: הוחלט לקבל את הצעת ס. גורן קודם יוזמן סר וילנצ'וק, ואחר-כך יוזמן סר שוכמן.

אני מציע שנקבע, כי ההחלטה הזו היא רק למקרה קונקרטי זה, ואין זה תקדים.

א. בהיר:

מציע להעביר את הענין לוועדת הכנסת.

ט. לביא:

קבלתי סכתב טעו"ד אחד סר שרף, המבקש להוסיף בפני הועדה בשעה שהיא תדון על חוק לתיקון פקודת הדרכים ומסילות הברזל. הנימוס מחייב להשיב על סכתב זה. הייתי רוצה לטווע סה דעת הועדה בקשר להזמנתו.

ס. ארס:

אנו נמסור את הענין ליושב-ראש הועדה. היו"ר יפגש אתו, ובאם יבין שיש צורך להזמין אותו - יעשה זאת. אולם יש להודיע על כך גם למשרד-המספטים.

א. בהיר:

הייתי רוצה שנעבור עכשיו לדיון על המסקנות בענין שיווק התוצרת הערבית.

ס. ארס:

א. בהיר:

אני מבקש לקבל את הטסקנות בכתב. אחרת אינני יכול להתחף בויכוח. בהזדמנות זאת אני רוצה להעיר, שמינני יכול להטכיס לדון על ענין מסויים - טסקנות או עובדות במספרים - אם החומר בכתב אינו סונח לפנינו.

ה. פררד:

אני מסכים להערותו של א. בהיר. עלינו לקבל את החומר בכתב.

אני מציע כי בשבוע הבא נקיים שתי ישיבות ושאת מהן נקדיש לשאלת המלט, כי זהו ענין דחוף ביותר.

ה ח ל ט ה:

לסדר הישיבות בשבוע הבא הוחלט לדון בשאלת המלט.

ליום ב'

- 1) יוזמנו: ב"כ משרד למסחר ותעשייה.
- 2) ב"כ משרד העבודה.
- 3) ב"כ ביח"ר "נשר".

ליום ג'

- 1) יוזמנו: ב"כ "סולל-בונה"
- 2) ב"כ "המשביר המרכזי"
- 3) ב"כ חברת "סחר"

ליום ד'

- 1) יוזמנו: ב"כ ארגון הקבלנים הפרטיים.
- 2) ב"כ המרכז החקלאי
- 3) ב"כ מפעלי הבניה של הקבוץ-המאוחד.

א. בהיר:

הועדה לחקירת סקורות היוק השחור מסכס. בעוד צועיים את עבודתה ותגיש טסקנות

ביניים לוועדת הכלכלה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30

=====